

Zarządzanie finansami firm
– teoria i praktyka

Nr 48

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Zarządzanie finansami firm – teoria i praktyka

Redaktor naukowy
Bogumił Bernaś

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2009

Senacka Komisja Wydawnicza

*Zdzisław Pisz (przewodniczący),
Andrzej Bąk, Krzysztof Jajuga, Andrzej Matysiak, Waldemar Podgórski,
Mieczysław Przybyła, Aniela Styś, Stanisław Urban*

Recenzenci

*Aurelia Bielawska, Emilia Denek, Mieczysław Dobija, Leszek Dziawgo, Irena Pyka,
Maria Sierpińska, Waldemar Tarczyński, Jerzy Węclawski, Dariusz Zarzecki*

Redaktor Wydawnictwa

Aleksandra Śliwka

Korekta

Barbara Cibis

Skład i łamanie

Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki

Beata Dębska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2009

PL ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7011-960-7

Spis treści

Wstęp	15
Adam Adamczyk: Efekty dźwigni a związek struktury majątkowej i kapitałowej przedsiębiorstw	19
Tomasz Berent: Stawka podatkowa w kalkulacji EVA w kontekście ogólnego modelu podatku dochodowego	28
Bogumił Bernaś: Metoda ustalania parytetu siły nabywczej walut	46
Michał Bitner, Krzysztof S. Cichocki: Efektywność zarządzania długiem w jednostkach samorządu terytorialnego (JST) a zdolność do absorpcji środków z budżetu UE	54
Krystyna Brzozowska: Kapitał wysokiego ryzyka w niwelowaniu luk kapitałowych przedsięwzięć innowacyjnych	66
Michał Buszko: Instrumenty pochodne rynku nieruchomości – charakterystyka, zastosowanie, rozwój	76
Katarzyna Byrka-Kita, Jakub Lasota: Niewyjaśnione wątki w wycenie przedsiębiorstw – dyskonto z powodu braku płynności rynkowej	85
Jarosław Chuchla: Ubezpieczeniowe grupy kapitałowe wobec wyzwań globalizacji rynku ubezpieczeń w Polsce	96
Leszek Czapiewski, Jacek Mizerka, Tomasz Nowaczyk: Zarządzanie ryzykiem w firmie – ujęcie modelowe	107
Leszek Czapiewski: Efektywność wybranych modeli dyskryminacyjnych w przewidywaniu trudności finansowych polskich spółek giełdowych	118
Anna Czarny: System wczesnego ostrzegania dla przedsiębiorstw przemysłu spożywczego	129
Karolina Daszyńska-Żygadło: Ustalanie okresu wzrostu wartości – teoria i praktyka	141
Joanna Duda: Decyzje inwestycyjne przedsiębiorstw polskich z sektora MŚP	153
Agnieszka Natasza Duraj, Radosław Pastusiak: Analiza zjawiska upadłości banków i instytucji finansowych w kontekście światowego kryzysu i wydarzeń na rynkach kapitałowych	164
Ewa Dziawgo: Charakterystyka opcji azjatyckich	173
Ewa Dziawgo: Rodzaje i własności pojedynczych opcji kupna	186
Tadeusz Falencikowski, Bogdan Nogalski: Finansowa swoboda decyzyjna w kształtowaniu kosztu kapitału w przedsiębiorstwie rodzinnym	202
Iłona Fałat-Kilijańska: Państwo jako inwestor na rynku <i>private equity</i>	213
Anna Feruś: Zastosowanie nieparametrycznej metody DEA w zarządzaniu ryzykiem kredytowym przedsiębiorstw	221

Jacek Folga: Odpisy aktualizujące należności handlowe jako źródło informacji na temat ryzyka kredytowego odbiorców	232
Justyna Franc-Dąbrowska: Struktura kapitału a podział zysku w spółkach giełdowych przemysłu rolno-spożywczego.....	239
Sławomir Franek: Struktura rynku walutowego – tendencje światowe a uwarunkowania polskie	250
Magdalena Frasyniuk-Pietrzyk: Modele <i>market timing</i> w ocenie efektywności inwestycji OFE.....	260
Tamara Galbarczyk: Pozyskiwanie kapitałów obcych przez przedsiębiorstwa we współpracy z bankami	270
Dorota Gawrońska: Ocena efektywności projektu inwestycyjnego na podstawie indeksu zyskowności PI w warunkach niepewności	278
Wojciech Grzegorzczak: Decyzje finansowe przedsiębiorstwa dotyczące polityki produktu i mierniki ich efektywności.....	287
Jerzy Gwizdała: Unia Europejska w finansowaniu zrównoważonego rozwoju w Polsce.....	296
Elżbieta Hajduga: Sfera działalności lokacyjnej reasekuratorów w Polsce na przykładzie PTR SA	307
Małgorzata Magdalena Hybka: Rozliczanie strat poniesionych przez osoby prawne w Polsce i innych państwach Unii Europejskiej	319
Jolanta Iwin-Garzyńska: Weryfikacja teorii finansowania w przedsiębiorstwach polskich.....	328
Sebastian Jabłoński, Maciej Waszkiewicz: Development barriers of PE/VC sector in Poland	338
Sebastian Jabłoński, Maciej Waszkiewicz: Understanding the role of the government to help building the opportunities to financing „seed” and „start-up” projects by PE/VC.....	347
Agnieszka Janeta: Wpływ czynników branżowych na płynność finansową przedsiębiorstwa	360
Małgorzata Jaworek, Aneta Szóstek: Ocena efektywności polskich inwestycji zagranicznych – kilka refleksji na podstawie badań.....	368
Jacek Jaworski: Pomiar i preeliminowanie zapotrzebowania na gotówkę w małym przedsiębiorstwie	382
Tomasz Jewartowski, Michał Kałdoński: Zagrożenia dla wyceny spółek związane z prezentacją i wyceną złożonych instrumentów finansowych ..	391
Agnieszka Kaczmarek: Analiza transakcji sekurytyzacji własności intelektualnej przeprowadzonych na świecie	401
Magdalena Kalasińska: Rynek kredytów hipotecznych a sekurytyzacja.....	409
Piotr Karaś: Wykorzystanie wybranych walutowych kontraktów terminowych do zabezpieczenia strumienia przepływów pieniężnych	415
Anna Kasprzak-Czelej: Finansowanie projektów innowacyjnych	426

Wiesław Kąkol: Strategia a wartość przedsiębiorstwa.....	436
Marta Kluzek: Finansowanie spółek w świetle obowiązujących reguł o niedostatecznej kapitalizacji.....	446
Tomasz Korol: Przyczyny upadłości firm w zależności od fazy kryzysu i rodzaju bankructwa.....	456
Julia Koralun-Bereźnicka: Kraj i sektor jako czynniki kształtujące rynkowe stopy zwrotu w świetle przeglądu badań.....	466
Patrycja Kowalczyk: Ryzyko związane z finansowaniem nieruchomości.....	474
Paweł Kowalik: Procedura budżetowa w Stanach Zjednoczonych Ameryki..	483
Grażyna Kozuń-Cieślak: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w nowych krajach członkowskich Unii Europejskiej (1997-2006).....	496
Marzanna Lament: Bezpieczeństwo finansowe lokat zakładów ubezpieczeń a wymogi organizacyjne przedsiębiorstw inwestycyjnych przewidziane w MIFID.....	505
Anna Lenart: Wykorzystanie ERP w zarządzaniu kredytem kupieckim.....	512
Monika Marcinkowska: Regulacje bankowe – panaceum czy placebo?.....	520
Jakub Marszałek: Rynkowe przesłanki emisji obligacji zamiennych na przykładzie spółek sektora informatycznego w Polsce.....	528
Gizela Matkowska: Finansowe skutki przeniesienia majątku przedsiębiorstwa osoby fizycznej do nowej formy prawnej.....	539
Grażyna Michalczuk: Ograniczenia w zastosowaniu metod wyceny bilansowej w ocenie wewnętrznego potencjału przedsiębiorstwa.....	547
Grzegorz Michalski: Decreasing negative delivery risk influence on the recipient's firm value: portfolio approach.....	557
Grzegorz Michalski: Influence of the accounts receivable factoring on the firm value.....	566
Edyta Mioduchowska-Jaroszewicz: Rating jako element oceny wstępnej sytuacji finansowej banków.....	575
Bartłomiej Nita: Integracja ekonomicznej wartości dodanej z budżetowaniem i zrównoważoną kartą wyników.....	583
Bartłomiej Nita: Kwestionariusz i macierz pomiaru dokonań przedsiębiorstwa.....	592
Bogdan Nogalski, Anna Wójcik-Karpacz, Sławomir Podkówka: Aktywne uczestnictwo przedsiębiorców w postępowaniu podatkowym jako sposób ograniczania ryzyka podatkowego.....	602
Magdalena Ogibowska: Kierunki reform opodatkowania dochodów przedsiębiorstw w krajach OECD.....	613
Izabela Plewnia: Wykorzystanie controllingu produktu w ramach projektów długoterminowych jako narzędzia decyzji inwestycyjnych.....	625
Waldemar Polak: Perspektywy rozwoju bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) w Polsce.....	635
Małgorzata Porada-Rochoń: Specyfikacja wykupów lewarowanych (LBO)	643

Jarosław Poteraj: Analiza porównawcza efektywności powszechnych towarzystw emerytalnych na przykładach firm z grup kapitałowych Commercial Union i ING	649
Katarzyna Prędkiewicz: Praktyka zarządzania należnościami w sektorze MŚP	659
Irena Pyka: Ewolucja struktury własności w polskim sektorze bankowym – przesłanki i perspektywy zmian.....	671
Waldemar Rogowski, Marta Brzozowska-Katner: Ocena skutków regulacji (OSR) w świetle ustawy o tworzeniu i działaniu wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (WOH).....	683
Joanna Rogozińska-Mitrut: Mechanizmy finansowania usług zdrowotnych.....	693
Anna Rosa: Istota stosowania cen transferowych przez przedsiębiorstwa.....	701
Jerzy Różański, Dorota Starzyńska: Źródła finansowania przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w regionie łódzkim.....	708
Maria Sierpińska, Agata Sierpińska: Rozwój alternatywnych systemów obrotu w Europie	717
Tomasz Słoński: Stopa zwrotu z kapitału zainwestowanego w transakcję wykupu lewarowanego (LBO)	727
Ewelina Sokołowska: Pochodne instrumenty pogodowe w zarządzaniu ryzykiem.....	736
Agnieszka Starczewska: Znaczenie <i>due diligence</i> dla procesów fuzji i przejęć.....	744
Artur Stefański: Prognozowanie finansowe w przedsiębiorstwach – z doświadczeń banków w Polsce.....	753
Tomasz Strąk: Zastosowanie informacji o wynikach realizacji zadań w procesie budżetowania wydatków publicznych.....	761
Igor Styn: Zewnętrzne bariery wzrostu wartości elektrowni zawodowych w Polsce	769
Andrzej Szopa: Warunki zarządzania ryzykiem finansowym w przedsiębiorstwie.....	778
Aleksandra Szpulak: Forecasting for the investment project appraisal	785
Konrad Szydłowski: Kredyt bankowy jako instrument finansowania działalności mikro- oraz małych i średnich przedsiębiorstw na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	794
Piotr Szymański: Standardy wyceny biznesowej w wybranych krajach – implikacje dla Polski.....	804
Tomasz Śpiewak: Organizacja zarządzania środkami pieniężnymi z wykorzystaniem metody Mertona Millera i Daniela Orra.....	813
Stanisław Urbański: Dyskretne implikacje ICAPM jako narzędzie wyceny akcji.....	823

Josef Valach: Analysis of Investment Rate and Efficiency in CR (1995-2006).....	836
Dorota Walenciak: Ekonomiczne skutki wykorzystania surowców wtórnych.....	847
Mirosław Wasilewski: Efektywnościowe uwarunkowania zarządzania natychmiastową płynnością finansową w przedsiębiorstwach rolniczych....	854
Justyna Wiktorowicz, Elżbieta Roszko-Grzegorek: Małe i średnie przedsiębiorstwa na rynku zamówień publicznych w Polsce.....	869
Tomasz Wiśniewski: Ograniczenia analogii pomiędzy opcjami realnymi a finansowymi i ich wpływ na wycenę.....	882
Anna Wolak-Tuzimek: Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw działających w polskiej gospodarce.....	890
Robert Wolański: Dostęp małych i średnich przedsiębiorstw do źródeł finansowania – przegląd dotychczasowych badań.....	901
Elżbieta Wrońska: Wartość dla akcjonariuszy – wartość wytworzona a wartość zrealizowana.....	913
Dariusz Zarzecki: Dylematy szacowania premii z tytułu ryzyka	921
Dariusz Zarzecki: Premia z tytułu wielkości w wycenie przedsiębiorstw	931
Danuta Zawadzka, Roman Ardan: Ocena czynników wpływających na prawdopodobieństwo skorzystania przez małe przedsiębiorstwa ze skonta w kredycie kupieckim.....	945
Grzegorz Zimon: Zarządzanie należnościami w przedsiębiorstwach handlowych z branży techniki grzewczej i sanitarnej w województwie podkarpackim.....	954

Summaries

Adam Adamczyk: The effects of leverage and the relationship between structure of assets and capitals of companies	27
Tomasz Berent: Tax rate used in calculation of economic income in the context of a general model of income tax	45
Bogumił Bernaś: Method of determining purchasing – power parity.....	53
Michał Bitner, Krzysztof S. Cichocki: Assessment of efficiency of debt management by local government and ability to acquire European Union funds	65
Krystyna Brzozowska: Venture capital as a cover of capital gaps in innovative projects.....	75
Michał Buszko: Property derivatives – profile, application and development	84
Katarzyna Byrka-Kita, Jakub Lasota: Unexplained threads in business valuation – the illiquidity discount	95
Jarosław Chuchla: Insurance capital groups and the challenges of globalization in the Polish insurance market.....	106

Leszek Czapiewski, Jacek Mizerka, Tomasz Nowaczyk: Risk management in a firm – simulation model.....	117
Leszek Czapiewski: The effectiveness of selected discriminant analysis models in predicting bankruptcy of Polish public companies.....	128
Anna Czarny: Early warning system for the food-industry.....	140
Karolina Daszyńska-Żygadło: Estimation of value duration – theory and practice.....	152
Joanna Duda: Investment decisions of Polish enterprises from SME sector..	163
Agnieszka Natasza Duraj, Radosław Pastusiak: Banks and financial institutions bankruptcy analysis in the context of global financial crisis.....	172
Ewa Dziawgo: Characteristic of Asian options.....	185
Ewa Dziawgo: Types and properties of call single options.....	201
Tadeusz Falencikowski, Bogdan Nogalski: Financial decision freedom in the shaping of capital cost in a family enterprise.....	212
Iłona Fałat-Kilijańska: The government as a private equity investor.....	220
Anna Feruś: The use of non-parametric DEA method in managing companies' credit risk.....	231
Jacek Folga: Trade receivables provisions as a credit risk information source.....	238
Justyna Franc-Dąbrowska: Capital structure and profit division in stock companies of the agricultural – foodstuff industry.....	249
Sławomir Franek: The FX market structure – global trends and Polish conditions.....	259
Magdalena Frasyniuk-Pietrzyk: Market timing models in performance evaluation of pension fund investments.....	269
Tamara Galbarczyk: Raising external capital by companies in co-operation with banks.....	277
Dorota Gawrońska: The assessment of efficiency investment project on the basis of profitability index PI in conditions of uncertainty.....	286
Wojciech Grzegorzczak: The financial decisions of enterprises in the life cycle of a product – product policy.....	295
Jerzy Gwizdała: The European Union in financing balanced development in Poland.....	306
Elżbieta Hajduga: The zone of investment activities of reinsurance companies in Poland.....	318
Małgorzata Magdalena Hybka: Relief of losses incurred by legal entities in Poland and other European Union member states.....	327
Jolanta Iwin-Garzyńska: The verification of finance theories on the example of Polish enterprises.....	337
Sebastian Jabłoński, Maciej Waszkiewicz: Bariery rozwoju sektora PE/VC w Polsce.....	346

Sebastian Jabłoński, Maciej Waszkiewicz: Zrozumienie roli, jaką odgrywa rząd w stwarzaniu okazji do finansowania projektów typu „seed” i „start-up” przez fundusze typu PE/VC.....	359
Agnieszka Janeta: The influence of sector factors on the corporate liquidity	367
Malgorzata Jaworek, Aneta Szóstek: The appraisal of effectiveness of Polish foreign direct investments – conclusions on the research results	381
Jacek Jaworski: Measurement and plan of cash requirement in small enterprises	390
Tomasz Jewartowski, Michał Kaldowski: Accounting treatment of hybrid contracts – implications for firm valuation	400
Agnieszka Kaczmarska: Analysis of intellectual property securitization transactions throughout the world	408
Magdalena Kalasińska: Mortgage market and the securitization	413
Piotr Karaś: Some simple forward contracts – structures and application in hedging for a cash flow stream	425
Anna Kasprzak-Czelej: Financing of innovation projects	435
Wiesław Kąkol: Strategy versus company value.....	445
Marta Kluzek: Corporate financing in the face of thin capitalization rules....	455
Tomasz Korol: Causes of business bankruptcy regarding phase and type of crisis	465
Julia Koralun-Bereźnicka: Country and industry as determinants of stock returns – research review	473
Patrycja Kowalczyk: Risk connected with financing the fixed property.....	482
Paweł Kowalik: Budget process in the United States of America.....	495
Grażyna Kozuń-Cieślak: Foreign direct investments in new European Union countries (1997-2006).....	504
Marzanna Lament: Financial security of deposits of insurance companies and the organizational requirements of investment companies in MIFID..	511
Anna Lenart: The use of ERP in trade credit management	519
Monika Marcinkowska: Bank regulation – panacea or placebo?	527
Jakub Marszałek: Market circumstances for convertible bonds issues by ‘IT’ companies in the Polish capital market	538
Gizela Matkowska: Financial effects of assets’ transfer from personal to new legal form company	546
Grażyna Michalczuk: Limitations in application of balance assessment methods in the rating of internal potential of an enterprise	556
Grzegorz Michalski: Propozycja zastosowania teorii portfela do obniżenia negatywnego wpływu ryzyka dostaw na wartość firmy odbiorcy.....	565
Grzegorz Michalski: Faktoring i jego wpływ na wzrost wartości przedsiębiorstwa faktoranta	574

Edyta Mioduchowska-Jaroszewicz: Rating as an element of preliminary estimation of financial status of banks.....	582
Bartłomiej Nita: Integration of economic value added with budgeting and balanced scorecard.....	591
Bartłomiej Nita: Corporate performance measurement questionnaire and matrix.....	601
Bogdan Nogalski, Anna Wójcik-Karpacz, Sławomir Podkówka: The active participation of entrepreneurs in a tax proceeding as a method of reducing tax risk.....	612
Magdalena Ogibowska: The trends of the reform of the corporate income taxation in OECD countries.....	624
Izabela Plewnia: Application of product controlling in long-term projects as a tool supporting investment-related decisions.....	634
Waldemar Polak: Prospects for the development of foreign direct investment in Poland.....	642
Małgorzata Porada-Rochoń: The specificity of leveraged buyouts.....	648
Jarosław Poteraj: Comparative analysis of the public pension societies on the examples of companies from Commercial Union and ING capital groups.....	658
Katarzyna Prędkiewicz: Praxis of accounts receivable management in small and medium companies.....	670
Irena Pyka: Evolution in ownership structure of the Polish banking sector – premises and perspectives on changes.....	682
Waldemar Rogowski, Marta Brzozowska-Katner: Regulatory impact assessment in the light of the Act on Establishing and Operating Commercial activities.....	692
Joanna Rogozińska-Mitrut: Mechanisms of health care finance.....	700
Anna Rosa: The essence of applying transfer prices by enterprises.....	707
Jerzy Różański, Dorota Starzyńska: Analysis of financial sources in enterprises with foreign capital participation in the region of Łódź.....	716
Maria Sierpińska, Agata Sierpińska: Development of alternative stock exchange markets in Europe.....	726
Tomasz Słoński: Return on invested capital in the leveraged buyout transaction.....	735
Ewelina Sokółowska: Weather derivatives in risk management.....	743
Agnieszka Starczewska: The role of due diligence in the M&A processes....	752
Artur Stefański: Financial forecasts of enterprises – from the experience of banks in Poland.....	760
Tomasz Strąk: The use of performance information in a public expenditure budgeting.....	768
Igor Styn: External barriers of the systemic power stations value growth in Poland.....	777

Andrzej Szopa: Conditions of financial risk management in an enterprise	784
Aleksandra Szpulak: Rola prognozowania w ocenie projektów inwestycyjnych.....	793
Konrad Szydłowski: Bank credit as a financing instrument of micro-, small- and medium-sized enterprises in the Warmia and Mazury Province.....	803
Piotr Szymański: Business valuation standards in chosen countries – Polish implications.....	812
Tomasz Śpiewak: Application of Miller-Orr model in cash management	822
Stanisław Urbański: ICAPM discrete implications – a tool for assessing the value of shares	835
Josef Valach: Analiza stopy zwrotu i efektywności inwestycji w Republice Czeskiej.....	846
Dorota Walenciak: Economic results of utilization of secondary materials... ..	853
Mirosław Wasilewski: The effectiveness factors of the treasury financial liquidity management in agricultural enterprises	868
Justyna Wiktorowicz, Elżbieta Roszko-Grzegorek: Small- and medium-sized enterprises in the public procurement market in Poland.....	880
Tomasz Wiśniewski: Limits in analogy between real and financial options and its impact on valuation	889
Anna Wolak-Tuzimek: The capital expenditures in the enterprises present in the Polish economy.....	900
Robert Wolański: Small and medium enterprises access to financing sources – so far research review	912
Elżbieta Wrońska: Shareholders’ value versus shareholders’ wealth.....	920
Dariusz Zarzecki: Dilemmas in estimating the equity risk premium	930
Dariusz Zarzecki: Size premium in business valuation.....	944
Danuta Zawadzka, Roman Ardan: Evaluation of factors affecting the probability of discount use in trade credit – the evidence of small businesses..	953
Grzegorz Zimon: Trade receivable management in trade corporations from heating craft in the Podkarpacie area.....	960

Wstęp

Perturbacje gospodarcze, upadek wielu ważnych firm sektora finansowego, zagrożenie bankrutwem wielu innych przedsiębiorstw należących do różnych działów gospodarki stawiają w nowym świetle problem efektywnego zarządzania, przede wszystkim zarządzania finansami.

O ile w warunkach wzrostu gospodarczego skutki popełnianych błędów zarządzania mogą być niwelowane przez korzystnie układające się czynniki zewnętrzne, o tyle w warunkach kryzysu ogólnoswiatowego następuje często kumulowanie się negatywnych skutków zarządzania wewnętrznego ze skutkami negatywnych zjawisk i procesów w całej gospodarce światowej.

Efektywność zarządzania, metody i środki wspierające skuteczność zwiększającą wartość dodaną generowaną przez jednostki gospodarcze są przedmiotem stałych dyskusji, których istota sprowadza się do odpowiedzi na pytania: czy własność prywatna i rynek są wystarczającymi czynnikami rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności, maksymalizacji efektów krótko- i długoterminowych będących w dyspozycji przedsiębiorców czynników produkcji.

Pod koniec XX wieku wydawało się, iż mechanizmy samoregulacji gospodarki są sprawne i przynoszą efekty w postaci postępującego wzrostu gospodarczego i rozwoju społeczno-ekonomicznego większości państw świata. Wykorzystywana wcześniej własność publiczna w gospodarce wydawała się niepotrzebnym, bo mało efektywnym rozwiązaniem. Rozwiązaniem, którego główną wadą było oderwanie własności od decyzji. Działające z poręki politycznej zespoły zarządzające, podobnie jak ich poręczytiele, nie ponosili żadnych konsekwencji z powodu błędnych decyzji, a nepotyzm w takich warunkach miał i ma wiele szans rozwoju.

Początek XXI wieku wykazał jednak dobitnie – po raz kolejny, bo tego typu procesy o mniejszym lub większym nasileniu stale towarzyszą gospodarce – że oddzielenie własności od decyzji jest równie istotne w gospodarce rynkowej, dotyczy dominujących pod względem udziału w produkcji i zatrudnienia spółek akcyjnych.

Zarówno w przedsiębiorstwach państwowych, jak i w spółkach akcyjnych ma miejsce oddzielenie własności od decyzji, prymat interesów osób zarządzających wobec interesów właścicieli kapitału stanowiącego podstawę finansową jednostek gospodarczych. Najbardziej dobitnie ten problem przejawiał się w Stanach Zjednoczonych w 2008 i 2009 r., kiedy to zarządy upadających, zmuszonych do skorzystania z rządowych programów ratunkowych firm przydzielały sobie wielomilionowe premie.

O ile dla dużej grupy państw świata głównym problemem było zapobieganie upadkowi wielu firm, zwłaszcza sektora finansowego, o tyle dla Polski istotną trud-

nością stało się niekompetentne korzystanie zarządzających firmami z instrumentów finansowych zabezpieczających przed skutkami niekorzystnych zmian kursów walutowych.

Zachodzące w praktyce procesy gospodarcze, zwłaszcza ich negatywne skutki, eksponują rolę etyki gospodarczej i zarządzania finansami. O ile kwestie etyki gospodarczej są, w dużym stopniu, poza zasięgiem nauki o zarządzaniu finansami, o tyle praktyka tego zarządzania mieści się w centrum zainteresowania nauk z obszaru finansów.

Przedstawione artykuły dobitnie świadczą o zakresie i głębi zainteresowań przedstawicieli nauki i praktyki szeroko rozumianymi kwestiami wchodzącymi w zakres zarządzania finansami na różnych poziomach decyzyjnych i zakresach przedmiotowych. Najogólniej centralnymi odniesieniami są różne aspekty zarządzania finansami firm, problemy zarówno operacyjne, jak i strategiczne. Dużo uwagi poświęca się kreowaniu wartości firm, czynnikom wpływającym na wartość firmy, metodom pomiaru wartości.

Przedsiębiorstwo działające na rynku musi uwzględniać wpływy różnych czynników zewnętrznych, oddziaływań władz publicznych, kształtowania się czynników efektywności transakcji z zagranicą, warunków konkurencji krajowej i zagranicznej, możliwości rozwoju techniki i technologii. Sporym wyzwaniem jest dostosowanie oferty towarów i usług do zmieniających się warunków wielkości i struktury potrzeb konsumentów. W procesach dostosowawczych duże znaczenie ma dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania.

Zarządzanie finansami to nie tylko zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Problem ten występuje wszędzie, gdzie podejmuje się decyzje dotyczące dochodów i wydatków. Pojawia się więc na szczeblu Unii Europejskiej i dotyczy przede wszystkim rozdysponowania dostępnych środków (mniejsze znaczenie ma problematyka dochodów, gdyż te określane są przez odpowiednie regulacje systemowe). Zarządzanie finansami w skali państwa musi rozstrzygać dylematy związane z kształtowaniem dochodów i wydatków, podobnie ma się sprawa w odniesieniu do samorządów lokalnych.

W procesie decyzyjnym władz publicznych duże znaczenie mają interesy, często sprzeczne, różnych grup społecznych i ośrodków władzy. Pod tym względem sytuacja przedsiębiorstw jest zdecydowanie lepsza, co nie oznacza celowości, a niekiedy nawet konieczności uwzględnienia interesów lokalnych, jest to jednak często interes wzajemny, stosownie rekompensowany.

Obszarami pogłębionej analizy w niniejszym zbiorze są zagadnienia dotyczące:

- **przedsiębiorstw**, np. kwestie: struktury majątkowej i kapitałowej; wartości: metod jej ustalania, czynników wzrostu; zarządzania: ryzykiem, należnościami, środkami pieniężnymi, płynnością finansową, kredytem kupieckim; finansowania: pozyskiwania kapitału, zaopatrzenia w gotówkę; inwestycji: decyzji, nakładów; przewidywania trudności i wczesnego ostrzegania przed nimi; własności: fuzji i przejęć, wykupów lewarowych, przemieszczenia majątku, upadłości fir-

my; efektów: rynkowych stóp zwrotu, stopy zwrotu z kapitału, ekonomicznej wartości dodanej, szacowania premii z tytułu ryzyka;

- **finansów publicznych**, przedstawiono np. aspekty: zarządzania długiem, państwa jako inwestora, finansowania zrównoważonego rozwoju, procedury budżetowej, budżetowania wydatków publicznych, rynku zamówień publicznych;
- **instytucji finansowych**, omówiono np.: grupy kapitałowe w ubezpieczeniach, upadłość banków, reasekurację, regulacje bankowe, rating, efekty PTU, strukturę własności sektora bankowego, prognozowanie finansowe banków, kredyty bankowe, ryzyko kredytowe, kredyty hipoteczne;
- **podatków**, opisano np. zagadnienia: stawki podatkowej w kalkulacji EVA, ryzyka podatkowego przedsiębiorstw, opodatkowania dochodów przedsiębiorstw;
- **instrumentów finansowych**, poruszono np. tematykę: opcji, obligacji, pochodnych instrumentów pogodowych, wyceny akcji, opcji realnych a finansowych, instrumentów pochodnych, kapitału wysokiego ryzyka;
- **inwestycji**, np. ukazano problemy: oceny efektów, finansowania projektów, BIZ, wskaźników;
- **pieniądza**, zanalizowano np. kwestie: parytetu siły nabywczej, struktury rynku walutowego, walutowych kontraktów terminowych;

a także inne, jak np.: sekurytyzacja własności intelektualnej, wielkoobszarowe obiekty handlowe, finansowanie usług zdrowotnych, alternatywne systemy obrotu, ekonomiczne skutki wykorzystania surowców wtórnych.

Szerokość ujęcia zarządzania finansami pozwala na daleko idącą dywersyfikację publikowanych dotychczas, ale też w przyszłości, artykułów naukowych. W ujęciu podmiotowym główną osią pozostaje zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Chcielibyśmy rozwinąć kwestie funkcjonowania i zarządzania obszaru finansów publicznych, zachęcając do badań i publikacji z tego obszaru. Chcielibyśmy też utrzymać zainteresowanie instytucjami finansowymi, ich produktami, funkcjonowaniem itp.

Niniejsza publikacja otwiera nowe dziesięciolecie konferencji naukowych „Zarządzanie finansami firm – teoria i praktyka”. Konferencji, w trakcie których mogliśmy wzajemnie poznać i pomnażać dorobek naukowo-badawczy, wymienić doświadczenia dydaktyczne, a nierzadko i osobiste. Konferencji służących integracji środowisk naukowych zajmujących się finansami, na początku przede wszystkim zarządzaniem finansami przedsiębiorstw, a w trakcie kolejnych konferencji także finansami instytucji finansowych i finansami publicznymi.

Konferencyjna wymiana poglądów, publikacje będące pokłosiem prowadzonych badań naukowych nie byłyby możliwe bez wkładu organizatorów, przede wszystkim dr Teresy Jajugi i dra Tomasza Słońskiego oraz dr Agnieszki Pietrzak (obecnie Bem) i mgr Karoliny Daszyńskiej-Żygadło. Oczywiście w pracach organizacyjnych uczestniczą wszyscy pracownicy naukowo-dydaktyczni i doktoranci Katedry Finansów Przedsiębiorstwa i Zarządzania Wartością oraz Katedry Finansów Publicznych i Międzynarodowych.

Zachowanie wysokiej jakości naukowej publikowanych opracowań wymaga ich oceny przez posiadających wysoki autorytet naukowy i specjalistyczny recenzentów. W tym miejscu składamy serdeczne podziękowania wszystkim dotychczasowym i przyszłym recenzentom publikowanych i niepublikowanych prac. Założona wysoka jakość badań i opracowań łączy się niekiedy z koniecznością odrzucenia lub skierowania do poprawy opracowań niespełniających wymagań stawianych przez recenzentów.

Od pierwszej konferencji naukowe kierownictwo sprawował Profesor Wiesław Pluta. To Jego osobowość, umiejętność kierowania zespołem, zdolność nawiązywania serdecznych więzi z przedstawicielami środowisk naukowych zajmujących się aspektami finansów, a zwłaszcza kwestiami zarządzania finansami, przyczyniły się do rozwoju kontaktów wzajemnych. Wiesław Pluta był, jest i będzie autorytetem, ale też sprzymierzeńcem młodych przedstawicieli nauki o finansach przedsiębiorstw, jak również był, jest i będzie przyjacielem, a zarazem wzorem dla nieco starszego, zazwyczaj obrosłego w tytuły naukowe i funkcje, pokolenia.

10 konferencja naukowa „Zarządzanie finansami firm – teoria i praktyka” to także okazja do świętowania podwójnego jubileuszu. Pierwszym jest 70-lecie urodzin Profesora Wiesława Pluty, a dopiero drugim dziesięciolecie konferencji.

Wiesławowi Plucie z okazji 70. urodzin składamy najserdeczniejsze życzenia stu lat zdrowia (potem możemy je powtórzyć) i radości w życiu codziennym, zwłaszcza rodzinnym. Życzymy dalszych osiągnięć w działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej oraz w zakresie kształcenia kadr naukowych.

Bogumił Bernaś